

บทที่ ๔

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องพฤติกรรมกรรมการยอมรับสารต้านการป้องกันยาเสพติดในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการยอมรับสารต้านการป้องกันยาเสพติด โดยเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของประชากรกับ อัตราการเปิดรับสารต้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ความรู้ ทศนคติ และความพึงพอใจต่อสารดังกล่าว รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเปิดรับสารต้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์กับ ความรู้ ทศนคติ และความพึงพอใจต่อสารนั้น โดยคาดหวังว่าจะได้นำผลการวิจัยนี้ไปปรับปรุงสาร และแผนการใช้สื่อมวลชนเพื่อการป้องกันยาเสพติดใน เขตกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับพื้นที่ที่ประสบปัญหา ยาเสพติด

การวิเคราะห์ เรื่องที่ต้องการศึกษาดังกล่าวได้ใช้ตัวแปร ๑๐ ตัวสำหรับการวิเคราะห์คือ ๑.) สถานภาพ ๒.) เพศ ๓.) การศึกษา ๔.) อายุ ๕.) ขนาดครอบครัว ๖.) ฐานะทางเศรษฐกิจ ๗.) ความบ่อยครั้งหรืออัตราการเปิดรับสารต้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ๘.) ความรู้ ๙.) ทศนคติ ๑๐.) ความพึงพอใจ (ต่อสารต้านการป้องกันยาเสพติด)

ประชากรที่ได้ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนในเขตชุมชนแออัดคลองเตย เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ได้เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มบิดามารดากับกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ผลจากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการดังกล่าวได้ตัวอย่างจำนวน ๔๒๓ คน (นับบิดามารดา เป็น ๑ คน) ซึ่งได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์จำนวน ๓๑๔ ชุด มาทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างทางสถิติแบบ Chi-Square, t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way analysis of variance) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

๑. ข้อมูลด้านลักษณะประชากร

ผู้รับการสัมภาษณ์ประกอบไปด้วย กลุ่มบิดา-มารดา มากกว่ากลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษาเพียงเล็กน้อย และเพศหญิงมีจำนวนสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตเมือง และ

จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ ๑๔ - ๒๕ ปี และมีสมาชิก
ครอบครัวขนาด ๕ - ๘ คน ในอัตราเงินครึ่งเล็กน้อย ส่วนมากมีรายจ่ายเกิน ๒,๐๐๐ บาทต่อ
เดือน และจำนวนเกือบครึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีรายได้ ๑,๐๐๐ บาทขึ้นไปถึง ๓,๐๐๐ บาท

๒. ข้อมูลทางด้านพฤติกรรมกรรมการรับสารด้านการป้องกันยาเสพติด

๒.๑ ความบ่อยครั้งหรืออัตราการเปิดรับข่าวสารทั่วไปทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์

วิทยุ ส่วนใหญ่ฟังทุกวัน รองลงมาฟัง ๑ - ๒ วันต่อสัปดาห์ ๓ - ๔ วัน

ต่อสัปดาห์ ตามลำดับ

โทรทัศน์ ส่วนใหญ่คือประมาณ ๒ ใน ๓ ของกลุ่มตัวอย่าง ชมโทรทัศน์ทุกวัน

รองลงมา สัปดาห์ละ ๓ - ๔ วัน และสัปดาห์ละ ๑ - ๒ วัน ตามลำดับ

๒.๒ ประเภทของข่าวสารทั่วไปที่เปิดรับทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์

วิทยุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบฟังรายการเพลง รองลงมาเป็นข่าวชาวบ้าน
และนิยาย หรือละคร ข่าวราชการ กีฬา ตามลำดับ ส่วนรายการอื่น ๆ เช่น ลิเก หมอลำ ลำตัด
มีผู้ฟังเพียงเล็กน้อย

โทรทัศน์ ส่วนใหญ่ชมภาพยนตร์โทรทัศน์ รองลงมาเป็นรายการข่าว รายการ
เพลง ละคร กีฬา ตอบปัญหาชิงรางวัล ความรู้ ภาพยนตร์การ์ตูน ตามลำดับ

๒.๓ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์

วิทยุ ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดสัปดาห์ละ
๑ - ๒ วัน รองลงมา สัปดาห์ละ ๓ - ๔ วัน และทุกวัน ตามลำดับ ส่วนผู้ที่เปิดรับเดือนละ ๑ - ๒
ครั้งมีเพียงเล็กน้อย และประมาณ ๑ ใน ๑๐ คนของกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ไม่ได้ฟังเลย

โทรทัศน์ ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทาง
โทรทัศน์ สัปดาห์ละ ๑ - ๒ วัน รองลงมาสัปดาห์ละ ๓ - ๔ วัน และทุกวัน ตามลำดับ ส่วนผู้ที่
ดู เดือนละ ๑ - ๒ วันมีเพียงเล็กน้อย และยังพบว่า ๑ ใน ๒๕ คนของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าไม่เคย
เปิดรับเลย

๒.๔ ลักษณะของสารด้านการป้องกันยาเสพติดที่เปิดรับทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์

วิทยุ ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่นิยมฟังเพลงยาเสพติด และคำขวัญ หรือคำ
โฆษณาสั้น ๆ ด้นรายการ ในจำนวนเท่า ๆ กัน รองลงมาได้แก่ รายการเพลงสลับความรู้ บท
ความ และรายการละครวิทยุที่สอดแทรกเรื่องการป้องกันยาเสพติด ตามลำดับ

โทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่าง เกือบทั้งหมดได้ดูภาพยนตร์โฆษณา สั้นด้านการป้องกัน ยาเสพติด รองลงมาคือ ลคร ภาพยนตร์ และรายการสัมภาษณ์ ตามลำดับ

๒.๕ การจำได้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ผู้รับการสัมภาษณ์สามารถจดจำและเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดได้ อย่างน้อย ๑ เรื่อง รองลงมา จำได้เล็กน้อยคือ เล่าได้ไม่ค่อยชัดเจน และมีส่วนน้อยที่ไม่ได้เลย

๒.๖ ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ในเรื่องนี้ ส่วนใหญ่ของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง และได้ทดสอบต่อไป (ในข้อที่ ๓.๕) ว่า ความรู้ ความเข้าใจนั้น มีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการเปิดรับวิทยุและโทรทัศน์หรือไม่

๒.๗ ทักษะคิดต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ในเรื่องนี้ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มิ่ทักษะคิดเห็นด้วยเกินครึ่ง เล็กน้อย และได้ทำการทดสอบ (ในข้อ ๓.๖) ต่อไปว่า ทักษะคิดต่อสารดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อวิทยุและโทรทัศน์หรือไม่

๒.๘ ความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติด ทางวิทยุและโทรทัศน์ ในเรื่องนี้ พบว่าผู้รับการสัมภาษณ์กว่าครึ่ง เล็กน้อยมีความพึงพอใจในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบเพลงยาเสพติดทางวิทยุ ชอบภาพยนตร์โฆษณา สั้นทางโทรทัศน์ และได้ทำการทดสอบ (ในข้อ ๓.๗) ต่อไปว่า ความพึงพอใจต่อสารดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อวิทยุและโทรทัศน์หรือไม่

๒.๙ ความคุ้นเคยต่อคำขวัญด้านการป้องกันยาเสพติด ในเรื่องนี้ปรากฏผลว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ เกือบทั้งหมด ชอบคำขวัญ "รักชีวิต ป้องกันยาเสพติดเถียวนี้" และส่วนมากเข้าใจว่า ถ้ารักชีวิตไม่ควรไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๓. ผลการทดสอบสมมุติฐาน

๓.๑ จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างลักษณะประชากรกับความบ่อยครั้งหรือ อัตราการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยแยกทดสอบในแต่ละสื่อ ผลปรากฏว่า

๓.๑.๑ ผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันคือ เยาวชนนอกสถานศึกษากับบิดามารดา เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุในอัตราที่แตกต่างกัน โดยกลุ่ม เยาวชนนอกสถานศึกษา

มีการเปิดรับสารดังกล่าวบ่อยครั้งกว่ากลุ่มบิดามารดา สำหรับสื่อโทรทัศน์ เยาวชนนอกสถานศึกษา กับบิดามารดาเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดในอัตราที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการทดสอบแสดงว่า ยอมรับสมมติฐานที่ ๑.๑ เฉพาะในส่วนของสื่อวิทยุ และในส่วนของสื่อโทรทัศน์ ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๑.๑ ที่ว่า "ผู้ที่มีสถานภาพต่างกันเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ในอัตราที่แตกต่างกัน"

๓.๑.๒ ผู้ที่เพศแตกต่างกัน คือ ทั้งเพศชายและเพศหญิงเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ ในอัตราที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการทดสอบนี้ ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๑.๒ ที่ว่า "ผู้ที่มีเพศต่างกัน เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ในอัตราที่แตกต่างกัน"

๓.๑.๓ ผู้ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดในอัตราที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๑.๓ ที่ว่า "ผู้ที่มีการศึกษาต่างกันเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดในอัตราที่แตกต่างกัน"

๓.๑.๔ ผู้ที่มีอายุแตกต่างกัน เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ในอัตราที่แตกต่างกันโดย ผู้ที่มีอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุบ่อยครั้งกว่าผู้ที่มีอายุ ๔๖ - ๕๕ ปี ๓๖ - ๔๕ ปี และ ๕๖ - ๖๕ ปี ตามลำดับ และผู้ที่มีอายุ ๒๖ - ๓๕ ปี เปิดรับสารดังกล่าวทางโทรทัศน์ บ่อยครั้งกว่าผู้ที่มีอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี ๓๖ - ๔๕ ปี และ ๕๖ - ๖๕ ปี ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบดังกล่าวยอมรับสมมติฐานข้อ ๑.๔ ที่ว่า "ผู้ที่มีอายุต่างกันเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ในอัตราที่แตกต่างกัน"

๓.๑.๕ ผู้ที่มีขนาดครอบครัวแตกต่างกัน เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุในอัตราที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบนี้ ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๑.๕ ที่ว่า "ผู้ที่มีขนาดครอบครัวต่างกัน เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ในอัตราที่แตกต่างกัน"

๓.๑.๖ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ในอัตราที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบนี้ ปฏิเสธรสมมติฐานข้อ ๑.๖ ที่ว่า "ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน
เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ในอัตราที่แตกต่างกัน"

๓.๒ จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างลักษณะประชากรกับความรู้เกี่ยวกับ
สารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ผลปรากฏว่า

๓.๒.๑ ผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันคือ ทั้งบิดามารดาและเยาวชนนอกสถาน
ศึกษามีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน โดยเยาวชนนอกสถานศึกษามี
ความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์สูงกว่ากลุ่มบิดามารดา อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบนี้ ยอมรับสมมติฐานข้อ ๒.๑ ที่ว่า "ผู้ที่มีสถานภาพต่างกันมีความรู้เกี่ยว
กับสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๒.๒ ผู้ที่มีเพศแตกต่างกันคือ ทั้งหญิงและชายมีความรู้เกี่ยวกับสารด้าน
การป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบนี้ ปฏิเสธรสมมติฐานข้อ ๒.๒ ที่ว่า "ผู้ที่มีเพศต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับ
สารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๒.๓ ผู้ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยา
เสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป
มีความรู้เกี่ยวกับสารดังกล่าวสูงกว่า ผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ผู้ที่จบการ
ศึกษาภาคบังคับ และไม่เคยเรียน ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ยอมรับสมมติฐานข้อ ๒.๓ ที่ว่า "ผู้ที่มีการศึกษาต่างกัน มี
ความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๒.๔ ผู้ที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติด
ทางวิทยุและโทรทัศน์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ปฏิเสธรสมมติฐานข้อ ๒.๔ ที่ว่า "ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีความรู้
เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๒.๕ ผู้ที่มีขนาดครอบครัวแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการ
ป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบดังกล่าว ปฏิเสณสมมติฐานข้อ ๒.๕ ที่ว่า "ผู้ที่มีขนาดครอบครัวต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๒.๖ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ปฏิเสณสมมติฐานข้อ ๒.๖ ที่ว่า "ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๓ จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างลักษณะประชากร กับทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ปรากฏว่า

๓.๓.๑ ผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันคือ บิดามารดา และเยาวชนนอกสถานศึกษามีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์แตกต่างกัน กล่าวคือ เยาวชนนอกสถานศึกษามีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดถูกต้องกว่าผู้ที่เป็นบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบนี้ ยอมรับสมมติฐานข้อ ๓.๑ ที่ว่า "ผู้ที่มีสถานภาพต่างกันมีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๓.๒ ผู้ที่มีเพศแตกต่างกัน คือทั้งเพศหญิงและชายมีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบปรากฏว่า ปฏิเสณสมมติฐานข้อ ๓.๒ ที่ว่า "ผู้ที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๓.๓ ผู้ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาจบ ม.ศ. ๕ หรือ ม.ศ. ๖ หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดถูกต้องกว่าผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า และผู้ที่มีการศึกษาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ป. ๔ หรือ ป. ๗) ถึงไม่เคยเรียนเลยตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบปรากฏว่า ยอมรับสมมติฐานข้อ ๓.๓ ที่ว่า "ผู้ที่มีการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๓.๔ ผู้ที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทาง
 วิทยุและโทรทัศน์แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๒๕ ปี มีทัศนคติต่อสารด้านการ
 ป้องกันยาเสพติดถูกต้องกว่าผู้ที่มีอายุ ๓๖ - ๔๕ ปี ๕๖ - ๖๕ ปี ๒๖ - ๓๕ ปี และ ๔๖ -
 ๕๕ ปี ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบนี้ ยอมรับสมมติฐานข้อ ๓.๔ ที่ว่า "ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อสาร
 ด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๓.๕ ผู้ที่มีขนาดครอบครัวแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกัน
 ยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบนี้ ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๓.๕ ที่ว่า "ผู้ที่มีขนาดครอบครัวต่างกัน มี
 ทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๓.๖ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อสาร
 ด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๓.๖ ที่ว่า "ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ
 ต่างกัน มีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๔ จากการทดสอบความแตกต่างระหว่าง ลักษณะประชากรกับ ความพึงพอใจ
 ต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ปรากฏผลดังนี้

๓.๔.๑ ผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันคือ กลุ่มบิดามารดาและกลุ่มเยาวชนนอก
 สถานศึกษา มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ แตกต่างกัน
 กล่าวคือ กลุ่มบิดามารดามีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดมากกว่ากลุ่มเยาวชน
 นอกสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบดังกล่าว ยอมรับสมมติฐานข้อ ๔.๑ ที่ว่า "ผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน มี
 ความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๔.๒ ผู้ที่เพศแตกต่างกันคือ เพศหญิงและเพศชาย มีความพึงพอใจต่อสาร
 ด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศชายมีความพึงพอใจต่อ
 สารด้านการป้องกันยาเสพติดสูงกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ยอมรับสมมติฐานข้อ ๔.๒ ที่ว่า "ผู้ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๔.๓ ผู้ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดสูงกว่า ผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับหรือไม่เคยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ยอมรับสมมติฐานข้อ ๔.๓ ที่ว่า "ผู้ที่มีการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๔.๔ ผู้ที่อายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๒๕ ปี มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดมากกว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ยอมรับสมมติฐานข้อ ๔.๔ ที่ว่า "ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๔.๕ ผู้ที่ขนาดครอบครัวแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๔.๕ ที่ว่า "ผู้ที่มีขนาดครอบครัวต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน"

๓.๔.๖ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๔.๖ ที่ว่า "ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดต่างกัน"

๓.๕ ผู้ที่มีความบ่อยครั้งหรืออัตราการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับผู้ที่มีอัตราการเปิดรับสารดังกล่าวทางโทรทัศน์แตกต่างกัน มีความรู้ต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติด แตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ผู้ที่ไม่ได้เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติด

กลับมีความรู้เกี่ยวกับสารลักษณะนี้สูงกว่า ผู้ที่เปิดรับ ๓ - ๕ วันต่อสัปดาห์ ทุกวัน และ ๑ - ๒ วันต่อสัปดาห์ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า สำหรับสื่อวิทยุ ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๕ แต่สื่อโทรทัศน์ ยอมรับสมมติฐานข้อ ๕ ที่ว่า "ความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน ตามอัตราการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์"

๓.๖ ผู้ที่มีอัตราการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุในอัตราที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้ที่เปิดรับสารดังกล่าวทางโทรทัศน์ในอัตราที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อสารลักษณะนี้ แตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ผู้ที่เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติด ๑ - ๒ วันต่อสัปดาห์ มีทัศนคติถูกต้องหรือในระดับสูงกว่าผู้ที่เปิดรับทุกวัน ๓ - ๕ วันต่อสัปดาห์ และผู้ที่ไม่เคยเปิดรับเลยตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบนี้ ปรากฏว่า ปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๖ ในส่วนของสื่อวิทยุ และในส่วนของสื่อโทรทัศน์ ยอมรับสมมติฐานข้อ ๖ ที่ว่า "ทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกันตามอัตราการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์"

๓.๗ ผู้ที่มีอัตราการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสารดังกล่าว แตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ผู้ที่เปิดรับ ๑ - ๒ วันต่อสัปดาห์ มีความพึงพอใจในระดับสูงกว่า ผู้ที่เปิดรับทุกวัน และ ๓ - ๕ วันต่อสัปดาห์ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ได้พบว่า ผู้ที่เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางโทรทัศน์ มีความพึงพอใจต่อสารลักษณะนี้ แตกต่างกันด้วย นั่นคือ ผู้ที่เปิดรับสารดังกล่าวทุกวันมีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่เปิดรับ ๓ - ๕ วันต่อสัปดาห์ และ ๑ - ๒ วันต่อสัปดาห์ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบข้างต้น ยอมรับสมมติฐานข้อ ๗ ที่ว่า "ความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกันตามอัตราการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุ และโทรทัศน์"

อภิปรายผล

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะด้านประชากรของประชาชนในเขตชุมชนแออัดคลองเตย กับการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษามีการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุ แตกต่างจากกลุ่มบิดามารดา โดยเยาวชนนอกสถานศึกษาเปิดรับสารดังกล่าวบ่อยครั้งกว่ากลุ่มบิดามารดา ซึ่งสอดคล้องกับที่ ศิริชัย ศิริกายะ (พ.ศ. ๒๕๒๖) พบว่า เยาวชนนอกสถานศึกษานอกเขตกรุงเทพมหานคร เปิดรับสารเกี่ยวกับยาเสพติดทั่ว ๆ ไป ทางสื่อมวลชนมากกว่า บิดามารดา และยังมีข้อมูลเบื้องต้นสนับสนุนว่า เยาวชนนอกสถานศึกษาชอบฟังเพลงยาเสพติดทางวิทยุมากที่สุด นอกจากนั้น วัยรุ่นส่วนใหญ่มักจะชอบฟัง เพลงทางวิทยุมากกว่ารายการอื่น ๆ ฉะนั้น ข้อมูลเหล่านี้ จึงมีส่วนในการสนับสนุนสมมุติฐานเป็นอย่างดี สำหรับการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางโทรทัศน์ พบว่า ทั้งบิดามารดาและเยาวชนนอกสถานศึกษา เปิดรับสารด้านยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐาน ในเรื่องนี้อาจเป็นเพราะสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่จะสอดแทรกในลักษณะภาพยนตร์โฆษณาสั้น ๆ ในทุกรายการที่บิดามารดาและเยาวชนนอกสถานศึกษานิยมรับฟัง เช่น ภาพยนตร์ ลคร หรือรายการเพลง ดังนั้น โอกาสที่กลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่มรับฟังสารด้านการป้องกันยาเสพติดจึงอาจจะใกล้เคียงกัน ซึ่งหมายความว่ามีการเปิดรับสารดังกล่าวในอัตราที่ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยเรื่องนี้ยังพบอีกว่า เพศหญิงและชาย เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ได้กำหนดขึ้นตามแนวทางของงานวิจัยและทฤษฎีในเรื่องนี้^๑ ที่ว่าเพศหญิงเป็นตัวแปรที่กำหนดความสนใจต่อสารทางสื่อมวลชน และเพศหญิงเปิดรับสื่อมวลชนบ่อยครั้งกว่าเพศชาย นอกจากนั้นงานวิจัยและทฤษฎีหลายเรื่องยังสนับสนุนว่า เพศหญิงโน้มน้าวใจให้สนใจเรื่องต่าง ๆ ได้ง่ายกว่าเพศชาย อย่างไรก็ตาม การวิจัยที่ผ่านมายังมิได้มีการศึกษาในเรื่องการเปิดรับสารด้านนี้ ในพื้นที่ชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะทางด้านกายภาพและเศรษฐกิจ สังคม ที่แตกต่างไปจากประชาชนทั่วไปใน

^๑ดูรายละเอียดบทที่ ๒ หน้า ๕๔ - ๕๗

ชนบทและเมือง ดังนั้น ผลการทดสอบในเรื่องนี้จึงน่าจะแตกต่างไปจากแนวความคิด และผล การศึกษาวิจัยที่ผ่านมา

นอกจากนั้นยังพบว่า ประชาชนในเขตชุมชนแออัดทุกระดับการศึกษา มีอัตราการ เปิด รับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐาน และขัดแย้งกับแนวคิดและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่ว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน ทั่วไป จึงอธิบายได้ว่า จุดอ่อนของทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการ วิเคราะห์ประสิทธิผลของสื่อแต่ละประเภทอย่างชัดเจน ซึ่งมีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกัน นอกจากนั้น ระดับการศึกษาของประชาชนใน เขตชุมชนแออัดคลองเตยส่วนมากจบการศึกษาระดับ ประถมศึกษา ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า การแยกกลุ่มตามระดับการศึกษาเพื่อนำมาวิเคราะห์ จึงมี ความแปรปรวนต่ำมาก อีกกรณีหนึ่งสารด้านการป้องกันยาเสพติดที่สอดแทรกในรายการต่าง ๆ ก็มีทั้งรายการบันเทิงและรายการความรู้ จึงอาจจะมีส่วนให้ผู้ที่มีการศึกษาทุกระดับมีโอกาสรับ สารด้านการป้องกันยาเสพติดใกล้เคียงกัน ผลการทดสอบในเรื่องนี้จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

ในเรื่องอายุ กับการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดนั้น พบว่า กลุ่มเป้าหมาย ที่มีระดับอายุแตกต่างกัน เปิดรับสารดังกล่าวแตกต่างกันด้วย โดยวัยรุ่นเปิดรับทางสื่อวิทยุบ่อย ครั้งกว่าวัยอื่น ๆ และวัยที่มีอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๕ เปิดรับทางโทรทัศน์บ่อยครั้งกว่าวัยอื่น ๆ เช่นกัน นับได้ว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้

สำหรับขนาดครอบครัวกับฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนแออัดคลองเตย ไม่มีผลต่อการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์เลย ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐาน ที่วางไว้ ในเรื่องนี้มีเหตุผลที่จะอธิบายได้ว่า ลักษณะของครอบครัวในเขตชุมชนแออัดนั้น ส่วน มากใน ๑ หลังคาเรือนมีมากกว่า ๑ ครอบครัว^๑ เพราะฉะนั้นจึงคาดการณได้ว่า ในการเปิด รับสื่อมวลชนในแต่ละหลังคาเรือน ซึ่งมีขนาดครอบครัวต่าง ๆ กันนั้น น่าจะมีการฟังวิทยุหรือดู

^๑ครอบครัวในงานวิจัยเรื่องนี้คือ กลุ่มคนที่มีการรับประทานอาหารร่วมกัน และใช้ จ่ายเงินร่วมกัน นอกจากนั้น ยังมีความสัมพันธ์กันในฐานะเป็นบิดามารดา บุตรหรือเครือญาติกัน ดังนั้น จึงพบว่า ใน ๑ หลังคาเรือนมักมีมากกว่า ๑ ครอบครัว

โทรทัศน์ร่วมกัน การเปิดรับสารด้านนี้จึงไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้น รายได้ของประชากรกลุ่มนี้ ไม่แตกต่างกันมากนัก จึงไม่มีผลต่อการเปิดรับสารดังกล่าว

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะด้านประชากรของประชาชนในเขตชุมชนแออัดคลองเตย กับความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์

ผลการวิจัยในเรื่องนี้พบว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งหญิงและชาย เปิดรับสารเรื่องนี้ในอัตราที่ไม่แตกต่างกัน จึงมีความรู้ไม่แตกต่างกันด้วย นอกจากนั้นหญิงและชาย อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน จึงมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดได้ใกล้เคียงกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า รายที่แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งบิดามารดาและเยาวชนนอกสถานศึกษา ซึ่งมีอายุคาบเกี่ยวกันคือ บิดามารดาจำนวนไม่น้อยที่มีอายุอยู่ในวัย ๑๕ - ๒๕ ปี ด้วย ดังนั้น กลุ่มที่มีอายุแตกต่างกัน ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันจึงมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้ใกล้เคียงกัน

นอกจากนั้นขนาดครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจมิได้มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า ขนาดครอบครัวที่ต่างกันและรายได้ต่างกัน ไม่มีผลต่อการเปิดรับสารดังกล่าว ดังนั้น จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่สนับสนุนเรื่องนี้ และประการสำคัญคือ ขนาดครอบครัวและรายได้ เมื่อแบ่งกลุ่มแล้วมีความแปรปรวนในระดับต่ำ

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะด้านประชากรของประชาชนในเขตชุมชนแออัดคลองเตย กับทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์

ในงานวิจัยเรื่องนี้ได้พบว่า เยาวชนนอกสถานศึกษาและบิดามารดา มีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์แตกต่างกัน โดยเยาวชนนอกสถานศึกษามีทัศนคติ

ถูกต้องกว่าบิดามารดา ซึ่งถือว่ายอมรับสมมติฐาน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้นที่สรุปว่า กลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษา และกลุ่มบิดามารดา มีความรู้ในเรื่องนี้แตกต่างกัน เนื่องจากความรู้กับทัศนคติมีความสัมพันธ์กัน

และยังพบต่อไปว่า เพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เพศชายและเพศหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสารด้านการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ตลอดจนมีการเปิดรับสารดังกล่าวไม่แตกต่างกันด้วย จึงอาจจะส่งผลให้ทัศนคติไม่แตกต่างกัน และเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

ในทำนองเดียวกันยังพบว่า ผู้ที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกันด้วย โดยวัยรุ่นซึ่งมีอายุระหว่าง ๑๕ - ๒๕ ปี ที่เป็นทั้งบิดามารดา และเยาวชนนอกสถานศึกษา มีทัศนคติที่ถูกต้องกว่ากลุ่มอายุอื่น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้มีการศึกษาสูงยังมีทัศนคติที่ถูกต้องมากที่สุด ส่วนขนาดครอบครัวกับฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีผลกับทัศนคติต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติด โดยมีเหตุผลเช่นเดียวกับสมมติฐานข้างต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรของประชาชนในเขตชุมชนแออัดคลองเตย กับความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์

ผลการวิจัยในส่วนนี้โดยมากยอมรับสมมติฐาน และได้อธิบายไว้ว่า บิดามารดา เพศชายและผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตลอดจนผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๒๕ ปี มีความพึงพอใจต่อสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์มากกว่าประชาชนที่เป็นเยาวชนนอกสถานศึกษา ผู้ที่ได้รับการศึกษาภาคบังคับหรือต่ำกว่า และผู้ที่มีกลุ่มอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี ตามลำดับ แต่ขนาดครอบครัวกับรายได้กลับไม่มีผลต่อความพึงพอใจในสารด้านการป้องกันยาเสพติด โดยมีเหตุผลเช่นเดียวกับผลการทดสอบข้างต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ กับความรู้เกี่ยวกับสารดังกล่าวของประชาชนใน เขตชุมชนแออัดคลองเตย

ผลการวิจัยเรื่องนี้พบว่า ผู้ที่เปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุไม่แตกต่างกัน ส่วนสื่อโทรทัศน์พบว่า ผู้ที่เปิดรับสารแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับสารดังกล่าวแตกต่างกันด้วย

โดยปรากฏผลเป็นที่น่าสังเกตคือ ผู้ที่ระบุว่าไม่เคยเปิดรับสารนี้เลย กลับมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดที่เผยแพร่ทางวิทยุและโทรทัศน์เป็นอย่างดี และดีกว่าผู้ที่เปิดรับสารบ่อยครั้ง

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดที่ประชาชนในเขตชุมชนแออัดคลองเตยมีอยู่นั้น อาจจะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยตนเองหรือได้พบเห็นกรณีตัวอย่างจากผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่นั้น เนื่องจากชุมชนแออัดคลองเตยมีผู้ติดยาเสพติด และเป็นแหล่งค้ายาเสพติดแหล่งใหญ่แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร^๑ ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การเผยแพร่เพื่อการป้องกันยาเสพติดไม่มีความจำเป็นสำหรับชุมชนนี้ และมีความเข้าใจเรื่องตัวยาและสาเหตุของการติดยาเป็นอย่างดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความรู้เรื่องนี้นั้น มาจากแหล่งอื่นที่มีไข่จากการเปิดรับวิทยุหรือโทรทัศน์ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในแหล่งชุมชนแออัดคลองเตย หรือชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร น่าจะได้ตระหนักในเรื่องนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์กับทัศนคติต่อสารดังกล่าวของประชาชนในเขตชุมชนแออัด

ผลการวิจัยในเรื่องนี้พบว่า การเปิดรับสารด้านป้องกันยาเสพติดทางวิทยุไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดทัศนคติในเรื่องนี้ ส่วนการเปิดรับสารดังกล่าวทางโทรทัศน์มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับเนื้อหาสาระด้านการป้องกันยาเสพติด โดยผู้เปิดรับสาร ๑ - ๒ วันต่อสัปดาห์ มีทัศนคติถูกต้องกว่าผู้ที่เปิดรับสารประเภทนี้ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน ผลการวิจัยส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า การสร้างทัศนคติต่อการป้องกันยาเสพติดโดยผ่านสื่อวิทยุที่ผ่านมา อาจจะไม่มีผลต่อความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของประชาชนในแหล่งชุมชนแออัดคลองเตย แต่สำหรับการเปิดรับสารในเรื่องนี้ทางโทรทัศน์กลับมีอิทธิพลต่อทัศนคติด้านการป้องกันยาเสพติดของประชาชนกลุ่มนี้ และยังพบต่อไปอีกว่า ผู้ที่เปิดรับสาร ดังกล่าว ๑ - ๒ วันต่อสัปดาห์ มีทัศนคติดีกว่าผู้ที่เปิดรับทุกวัน ซึ่งอาจชี้ให้เห็นว่า การเปิดรับสารลักษณะนี้บ่อยครั้ง หรือซ้ำ ย้ำ เตือน มากเกินไปก็มิได้เกิดการเรียนรู้

^๑ จากข้อมูลของกองปราบปรามยาเสพติด และกองบำบัดรักษา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๖

หรือเกิดทัศนคติเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเหตุผลที่กลุ่มเป้าหมายจำนวนไม่น้อยได้ระบุว่า เรื่องที่เกี่ยวกับยาเสพติดนั้นตึงเครียด ไม่ค่อยอยากฟัง ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การเปิดรับข่าวสารในความคิดที่สูง และช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม ทำให้การเปลี่ยนแปลงทัศนคติสูงขึ้นในเวลาอันสั้น และกลับเชื่องช้าลงในช่วงต่อมา (sleeper-effect)^๑ ดังนั้น การกำหนดความถี่ในการใช้สื่อมวลชน และการสร้างสารเพื่อการป้องกันยาเสพติดสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชาชนในแหล่งชุมชนแออัดคลองเตย จึงต้องปรับปรุงให้เหมาะสม

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์กับความพึงพอใจต่อสารดังกล่าวของประชาชนในเขตชุมชนแออัดคลองเตย

จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อมีการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดทางวิทยุและโทรทัศน์ในอัตราที่สูง คือ ทุกวัน แสดงว่ามีความพึงพอใจต่อสารดังกล่าวในระดับสูงด้วย แต่ความพึงพอใจนั้นในที่นี้มี ๒ ลักษณะคือ พึงพอใจในรูปแบบของสารและพึงพอใจในฐานะที่สารนั้นตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานด้านความมั่นคง ปลอดภัยได้

จะเห็นได้ว่า ผลการทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจ ไม่ค่อยสอดคล้องกับสมมุติฐานที่เกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากบางกรณี ผู้ที่มีความพึงพอใจ แต่มีความรู้ ทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องนี้ไม่เพียงพอ หรืออาจจะเพียงพอแล้วก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม ผลปรากฏออกมาว่า ความพึงพอใจสัมพันธ์กับการเปิดรับสารด้านการป้องกันยาเสพติดในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการป้องกันปัญหาเสพติดด้วยมาตรการการเผยแพร่ในพื้นที่เป้าหมาย คือ กรุงเทพมหานครนั้น แหล่งที่มีแนวโน้มในการเกิดปัญหาเสพติดมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร คือ แหล่งเสื่อมโทรม หรือชุมชนแออัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาพฤติกรรมการยอมรับสารทาง

^๑จากผลการศึกษาของ Hovland และ Weiss ใน R.D. Smart and Dianne Fejer, Drug Education : Current Issues, Future Direction, op. cit., p. 11

วิทยุและโทรทัศน์ในเรื่องนี้ เพื่อนำผลดังกล่าวมาปรับปรุงแผนการใช้สื่อมวลชนเพื่อการป้องกันยาเสพติด และจากการศึกษาผลการวิจัยดังกล่าวมีข้อเสนอแนะโดยสรุปดังนี้

๑. ควรใช้สื่อบุคคลประกอบด้วยโสตทัศนอุปกรณ์ในการให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้นำชุมชนและผู้นำเยาวชนในเขตชุมชนแออัด แล้วจึงเผยแพร่ข่าวสารนั้น เน้นย้ำทางสื่อมวลชนอีกครั้ง นอกจากนี้ ควรเลือกสื่อโทรทัศน์ในการเข้าถึงประชาชนในชุมชนแออัดเป็นอันดับแรก และสื่อวิทยุเป็นอันดับรอง
๒. ในการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน สำหรับประชาชนในเขตชุมชนแออัด ควรสอดแทรกหรือเสนอในรูปรายการบันเทิงเป็นหลัก และกำหนดความถี่ในการเผยแพร่ในระดับปานกลาง คือ ประมาณ ๑-๒ วันต่อสัปดาห์ และต้องมีความต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผลการวิจัยได้ชี้ชัดว่า เพลงยาเสพติดนั้น ประชาชนในชุมชนแออัดนิยมรับฟังมากที่สุด
๓. ควรสร้างเนื้อหาสาระที่มีจุดมุ่งหมาย สร้างค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต มากกว่าเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติดโดยตรง และประการสำคัญคือ ทักษะคิดต่อการป้องกันยาเสพติดในชุมชนต้องเผยแพร่ให้มากยิ่งขึ้น และชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผลของการป้องกันยาเสพติดในชุมชนที่กลุ่มเป้าหมายจะได้รับมีประโยชน์ต่อครอบครัวและตนเองอย่างไร

นอกจากนี้ เนื้อหาข่าวสารไม่ควรสร้างในเชิงขู่ให้กลัวหรือสร้างความเครียดในโทษของยาเสพติดมากเกินไป เพราะประชาชนในสภาพแวดล้อมที่มีปัญหาอบตั้นเช่นนี้ อาจจะปฏิเสธสารในลักษณะดังกล่าว หรือไปเสพยาเสพติดเพราะถือว่าเป็นการทำหาย ดังนั้น จึงควรเน้นการสร้างทัศนคติในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมที่มียาเสพติดได้โดยไม่ประสบปัญหาให้มากกว่าความรู้ความเข้าใจด้านยาเสพติด นอกจากนี้ ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันยาเสพติดให้ชัดเจน เพราะความเข้าใจต่อคำขวัญที่ว่า "รักชีวิต ป้องกันยาเสพติดเดี๋ยวนี้" มีแนวโน้มที่จะชี้ให้เห็นถึงโทษภัยของยาเสพติดที่จะเกิดขึ้นกับตนเองมากกว่าจะรู้วิธีการป้องกันตนเอง ครอบครัว ชุมชน โดยวิธีการต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการสร้างคุณภาพชีวิต และประการสำคัญคือ ควรเสนอสถานบำบัดรักษาและวิธีการที่จะนำผู้ติดยาเสพติด เข้ารับการบำบัดรักษาโดยผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะการชี้แนะถึงวิธีการป้องกันยาเสพติดเพียงด้านเดียว ไม่ใช่เป็นการเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์ สำหรับประชาชนในเขตชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร

๔. ในการวางแผนการเผยแพร่แก่ประชาชนในเขตชุมชนแออัดนั้น ควรจะศึกษาสถานภาพในครอบครัวและในชุมชน การศึกษา อายุ เพศ ตลอดจนพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชนของกลุ่มเป้าหมายให้เข้าใจอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการยอมรับสารด้านการป้องกันยาเสพติด

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า มาตรการด้านการบำบัดรักษา เป็นมาตรการที่สำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในเขตชุมชนแออัดขณะนี้ ส่วนมาตรการด้านการป้องกันยาเสพติดควรเน้นการสร้างทัศนคติโดยผ่านสื่อบุคคลเป็นสื่อ นำ และสื่อมวลชนเป็นสื่อเน้นย้ำ^๑ รวมทั้งชี้ให้เห็นโทษของยาเสพติดชนิดใหม่ที่มีแนวโน้มว่าได้แพร่ระบาดในชุมชนแออัดแล้ว ด้วยวิธีการใช้สื่อบุคคล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะใน "เขตชุมชนแออัดหรือเขตสลัม" เท่านั้น จึงใคร่ขอเสนอแนะว่า ในการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายบริเวณที่ทำการศึกษาให้กว้างขวาง และครอบคลุมเขตกรุงเทพมหานครโดยทั่วไปด้วย ซึ่งอาจจะทำการศึกษาในแง่เปรียบเทียบพฤติกรรม การรับสารการป้องกันยาเสพติดทางสื่อมวลชน ระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ใน เขตชุมชนแออัด และนอกเขตชุมชนแออัด เพื่อนำผลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการรณรงค์ด้านการป้องกันยาเสพติดต่อไป

๒. พฤติกรรมการยอมรับสารด้านการป้องกันยาเสพติด นอกจากจะใช้ความรู้ ทัศนคติ ความพึงพอใจ และความบ่อยครั้งในการเปิดรับสารเป็นดัชนีในการวัดแล้ว เพื่อความเข้าใจการยอมรับให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ควรจะได้ศึกษาพฤติกรรมประกอบไปด้วย เพราะในความเป็นจริง ทัศนคติอาจจะไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรม (Actual Behavior)^๒ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ยาเสพติด ซึ่งมีปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นตัวแปรแทรกซ้อน

^๑สนับสนุนความคิดของ Roger ที่ว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่ ในการให้ความรู้ สร้างความตระหนัก (awareness) และทำการเน้นย้ำ (reinforce) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อ้างใน Everret Roger M., Communication Strategies for Family Planning, op.cit., p.40.

^๒จิตยา สุวรรณชัย. "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม," วารสารสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๑๗ (ตุลาคม ๒๕๒๐) : ๕๔๘.

๓. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการป้องกันยาเสพติดของบิดามารดากับเยาวชนนอกสถานศึกษาเพิ่มเติม เพราะจากผลการวิจัยที่ผ่านมาปรากฏว่า มีสหสัมพันธ์อย่างสูง ระหว่างทัศนคติที่วัดได้จากบิดามารดาและเยาวชน^๑ เพื่อจะได้นำผลดังกล่าวมาปรับปรุงหลักสูตร และแนวทางการป้องกันยาเสพติดของกลุ่มเป้าหมายทั้งสองนี้ให้สอดคล้องกัน

๔. ควรทำการศึกษาในเชิงวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของสื่อมวลชนทุกประเภทที่เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด เพื่อนำผลดังกล่าวมาปรับปรุงหรือออกแบบสาร (Message Design) ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

๑ วุฒิชัย จ्ञำนงค้, การเรียนรู้ : ทฤษฎีเบื้องต้นและประยุกต์ (กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, ๒๕๒๑), หน้า ๕๒.